

Чрділелі Т. В.

Кременчуцький національний університет імені Михайла Остроградського

РОЛЬ АНАЛІЗУ КОНЦЕПТУ У ПЕРЕКЛАДАЦЬКОМУ ПРОЦЕСІ

Стаття присвячена визначенню релевантності включення концепту у теорію та практику перекладу. Висвітлено бачення концепту у сучасному перекладознавстві. З огляду на розуміння перекладу як комунікативно-когнітивного процесу у дослідженні дається обґрунтування перекладацьких рішень, які пов'язані з вербалізацією концептів у текстах оригіналу і перекладу. Об'єктом спостереження виступає концепт POWER. Звертається увага на детермінацію концепту через прями та непрями номінації.

Ключові слова: *концепт, концептуальний аналіз, вербалізація, фрейм, перекладацький процес, номінації, лінгвокультурна спільнота.*

Постановка проблеми. Перекладознавство сьогодні не може залишатися осторонь новітніх пріоритетних напрямів сучасного мовознавства. Насамперед маємо на увазі антропоцентричну спрямованість лінгвістичних досліджень, результатом чого стала поява таких міждисциплінарних наук, як етнолінгвістика, соціолінгвістика, лінгвокультурологія, когнітивна лінгвістика тощо. Усі ці суміжні дисципліни мають багато точок перетину, але одним з центральних оперативних понять можна вважати поняття концепту, яке визначається як ментальне утворення, що відображає об'єкти як предметного, так і ідеального світу і є одиницею колективної свідомості, що зберігається в колективній пам'яті носіїв мови, характеризується багатомірністю, дискретністю смислу [6, с. 11.]; як культурно відзначений вербалізований зміст, представлений у плані вираження низкою своїх мовних реалізацій, що утворюють відповідну лексико-семантичну парадигму [9]. Незважаючи на доволі недовгу історію дослідження концептів у парадигмі сучасної лінгвістики, праці таких науковців, як Л. Белехова, С. Жаботинська, О. Кагановська, О. Кубрякова, А. Приходько, О. Селіванова, В.І. Карасик, вже стали класикою у цій царині.

У межах когнітивної лінгвістики під концептом розуміють оперативні змістові одиниці пам'яті, ментального лексикону, що відображені у психіці людини [12, с. 45–46]. З.Д. Попова та Й.А. Стернін визначають концепт як глобальну одиницю мислення, що представляє собою квант структурованого знання, ідеальну сутність, що формується у свідомості з її безпосередніх операцій людини з іншими, вже існуючими в її сві-

домості концептами – такі операції можуть призвести до виникнення нових концептів [13]. Мова є одним із способів формування концептів у свідомості людини. Однак для повноти формування концепту лише мови замало – необхідним є звернення до чуттєвого досвіду, наочність, предметна діяльність. Тільки внаслідок такої сполучуваності різних видів сприйняття дійсності у свідомості людини формується повноцінний концепт. За М.М. Болдиревим, концепт – це елемент свідомості, автономний від мови, це фіксоване у свідомості значення [1, с. 24].

Таке багатовекторне тлумачення концепту та різноманітність підходів до його вивчення уможливають застосування концептуального аналізу для вирішення широкого спектру проблематики як у мовознавстві взагалі, так і у перекладознавстві зокрема, з урахуванням цілей та завдань, які ставить перед собою дослідник. Актуальність проведеного дослідження вбачаємо у необхідності визначення релевантності включення концепту у теорію та практику перекладу, зважаючи на важливість моделювання процесу перекладу та аналізу його результату у когнітивному напрямі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Про актуальність дослідження концептів у парадигмі перекладознавства свідчить широкий спектр наукових досліджень, де увага приділяється залученню концептуального підходу до теорії і практики перекладу. У центрі наукових праць, присвячених вивченню концептів у перекладознавстві, є національна специфіка певних концептів. Зокрема, Ю. Чумак у своїй роботі досліджує культурно маркований концепт «шлях» в англій-

ській, французькій та німецькій мовах, залучаючи до аналізу ментальну модель фрейму [17].

Об'єктом наукового інтересу Н.І. Голубенко є етнокультурно марковані концепти як сукупність особистісних, історико-культурних, соціальних і традиційних цінностей американського Півдня у творах найвизначніших письменників цього сектору літератури США. З'ясування особливостей мовної репрезентації концептосфери американського Півдня в художньому перекладі представлено ядерними (слово-ім'я концепту та його номінації) та периферійними (метафори, порівняння, фразеологічні одиниці) елементами [5].

Дисертація Г.В. Василенко присвячена вивченню лінгвокультурного та лінгвокогнітивного аспектів відтворення образу України в англomовному поетичному перекладі [2]. Звертаючись до відтворення концепту «козацтво» в англomовних перекладах, С.П. Запольських розглядає концепти як явища лінгвокультурного порядку [7]. Серед досліджень, що торкаються проблеми перекладу концептуального змісту вербальних одиниць, є робота Т.А. Фесенко, на думку якої, перекладати треба не вербальні форми, а концепти, які за ними стоять [15]. Концептуальний аналіз є основним методом дослідження у дисертації М.П. Лук'яченко, що дозволяє по-новому висвітлити проблему співвідношення творчої індивідуальності автора твору та перекладача [11, с. 5].

Методологічним підґрунтям цих досліджень є інтеграція лінгвокультурного підходу до аналізу концепту у інтерпретативну теорію перекладу, згідно з якою, за визначенням О. Чередниченка, переклад вбачається як комунікативний процес, у якому беруть участь відправник вихідного тексту, перекладач та одержувач кінцевого тексту [16].

Таким чином, перекладознавці наголошують на тому, що однією із основних проблем сучасного перекладознавства є відтворення культурної специфіки оригіналу в перекладі на когнітивних засадах [4, с. 5].

Про актуальність та необхідність залучення концептуального аналізу до перекладу свідчить і зростаюча кількість публікацій, присвячених узагальненню ролі концепту у парадигмі перекладознавства. Тут можна згадати статтю А.П. Гаврилук, де розглядаються як теоретико-методологічні основи таких досліджень, так і методи перекладацького аналізу концепту [3]. Проблеми відтворення концептуального змісту вербальних одиниць у методологічному ракурсі висвітлюються у наукових працях Н.І. Голубенко, І.С. Полук, О.В. Тищенко, К.І. Мізін. Як бачимо,

спектр питань когнітивно-концептуального аналізу, яких торкається перекладознавство, постійно розширюється.

Постановка завдання. Метою статті є висвітлення підходів до перекладу як комунікативно-когнітивного процесу та обґрунтування перекладацьких рішень, які пов'язані з вербалізацією концептів у текстах оригіналу і перекладу.

Виклад основного матеріалу. Хоча зазвичай говорять про переклад як відтворення тексту іншою мовою, але в дійсності під час перекладу відбувається не просто заміна однієї мови іншою. Переклад – це складний комунікативний процес, де зіштовхуються різні культури, різні особистості, різні склади мислення, різні літератури, різні епохи, різні рівні розвитку, різні традиції і настанови. На те, щоб дослідити ці глибинні текстові структури, а потім відтворити їх засобами іншої мови та ввести у царину іншої культури, і спрямований концептуальний аналіз, центральною оперативною одиницею якого є концепт. При цьому підході беруться до уваги як внутрішні процеси у свідомості людини, так і їхня реалізація в мові і культурі.

Різні визначення терміну «концепт» дають змогу виділити наступні його інваріантні ознаки, суттєві для перекладознавчого аналізу: 1) це мінімальна одиниця людського досвіду у його ідеальному виявленні, що вербалізується за допомогою слова і має польову структуру; 2) це основна одиниця обробки, зберігання та передачі знань; 3) концепт має рухомі межі та конкретні функції; 4) концепт є соціальним явищем, його асоціативне поле зумовлене його прагматику; 5) це основний осередок культури. Отже, концепти зображують світ у мозку людини, утворюючи при цьому концептуальну систему, а мовні знаки кодують у слові зміст цієї системи [12, с. 50].

У мовознавстві по сьогодні ведуться дискусії щодо визначення критеріїв концептуального аналізу. Єдине, у чому сходиться більшість думок науковців, це те, що необхідно відрізнити концептуальний аналіз від семантичного. Як зауважує І.В. Карасик, семантичний аналіз спрямований на експлікацію семантичної структури слова, уточнення денотативних, сигніфікативних і конотативних значень, що реалізують її, а концептуальний аналіз – це відображення найбільш уживаних контекстів слова, констатація всіх напрямів, за якими йдуть перетворення семантики слова. Семантичний аналіз пов'язаний із роз'ясненням слова, а концептуальний сприяє отриманню знань про світ [10].

На основі методу концептуального аналізу тексту вибудовується концептуальний підхід до перекладу, який полягає у визначенні текстових концептів й осягненні мегаконцепту (основного, глобального концепту) тексту як головної передумови перекладу. Метою такого підходу до перекладу є збереження не лише концепції, а й базових (мегатекстових) концептів оригіналу, які втілюються саме у прихованих смислах – імпліцитах, символах, концептах. М.П. Лук'янченко [11, с. 5] виділяє такі основні принципи концептуального підходу до перекладу:

- виявлення і збереження у цільовому тексті базових концептів – важливих складників семантико-стилістичної системи оригіналу з метою забезпечення відповідних реакцій читачів перекладу;

- урахування під час перекладу авторської концепції першотвору, яка визначає його зміст і стиль;

- відтворення в перекладі лінгвостилістичних особливостей оригіналу, що пов'язано з певними втратами та різними трансформаціями, спричиненими відмінностями між мовними і концептуальними картинами світу;

- максимально точне відтворення у перекладі екстралінгвальних явищ як компонентів загальної контекстної системи оригіналу;

- урахування мовної і концептуальної картин одержувача перекладу та його культурної традиції;

- обов'язкове зіставлення концептуальної інформації, яку містить оригінал, з тією, яку виявлятиме перекладений текст, що є важливою передумовою досягнення адекватності.

Розглянувши наявні дослідження концептів у площині перекладознавства, можна дійти висновку, що вельми актуальним наразі є вивчення етноконцептів, які розглядаються як явища лінгвокультурного порядку. Етноконцепти, які пов'язані з елементами духовної культури, побуту, обрядовості, фольклору тощо, яскраво демонструють різницю у світосприйнятті представників певних лінгвокультурних спільнот. Такі концепти є фактом національної мовної свідомості і входять до національної когнітивної бази людини. На відміну від класичного вирішення проблем перекладу реалій, концептуальний аналіз зорієнтований на відтворення культурної специфіки оригіналу на когнітивних засадах [4, с. 5], що уможливує, за твердженням О.В. Тищенко, створення найоптимальнішого балансу семантики й форми, денотативної, конотативної, стилістичної, культурної та прагматичної інформації текстів оригі-

налу й перекладу. Саме такий глибинний підхід забезпечує залучення реципієнтів перекладу до іншої культури та онтології [14, с. 144].

Дослідження універсальних концептів, таких як, наприклад, *життя, смерть, індивідуалізм, влада* тощо, також спрямовані на виявлення базових понять та особливостей сприйняття й функціонування в системі мови оригіналу і перекладу. Тут важливою з позиції перекладу є досить чітка організація концепту, який складається з ядра, базового шару та периферії. У перекладознавчих дослідженнях, зорієнтованих на таке бачення концепту, для адекватного відтворення його мовних об'єктивацій актуалізується необхідність з'ясування передтекстових пресупозицій (наприклад, час і місце створення оригіналу, історичний фон, інформація про автора тощо); визначення ключових лексем, які є об'єктами базових концептів; встановлення місця цих концептів у мовній картині за допомогою енциклопедичних словників та виділення синонімічних рядів. Це дозволяє виокремити ядро концепту, яке є основним його смисловим навантаженням і обов'язково має бути відтворене у перекладі. Для повного моделювання структури концепту визначається і його периферія, тобто образні і ціннісні складники, до яких належать метафори, порівняння, епітети, фразеологізми та інші художні засоби.

Перекладознавчі дослідження із зверненням до таких когнітивних моделей, як концепт та фрейм, дають змогу визначити базові поняття та особливості функціонування концептів в системі різних мов. Експлікація концепту в мовленні відбувається за рахунок лексичних одиниць, які передають декілька концептуальних ознак за допомогою певних релевантних значень. Кожне слово репрезентує лише частку концептуальних характеристик, які мають значення у комунікації [1, с. 35]. У міжкультурній комунікації концепт вбачається як культурно-маркований продукт, національну специфіку якого унаочнюють фрейми. За Н.Н. Болдиревим, фрейм – це одиниця знань, яка організована навколо концепту і містить у собі дані про суттєве, типове і можливе для цього концепту в рамках певної культури. Концепт реалізується за допомогою ментальної моделі фрейма як ієрархічно впорядкованої репрезентації певної ситуації довкілля [1, с. 1].

Особливість нашого підходу полягає у спробі дослідити можливість й необхідність аналізу концепту на різних етапах перекладацького процесу. Об'єктом дослідження виступає концепт POWER / ВЛАДА, вивчення якого на основі

визначення базових семантичних ознак детермінантів дозволило виявити основні способи мовної реалізації та інтерпретації цього концепту та способи його відтворення в процесі перекладу.

Як відомо, дії перекладача уявляються як два взаємопов'язаних етапи, які відрізняються характером мовних дій. На першому етапі проходить розуміння оригіналу. На другому – вся процедура вибору необхідних засобів у мові перекладу для створення тексту перекладу.

На першій стадії перекладач повинен отримати інформацію, що міститься як у певному відрізку оригіналу, так і в лінгвістичному, ситуативному та когнітивному контексті, і на основі цієї інформації зробити необхідні висновки про зміст, який йому належить відтворити на наступному етапі. Тут важливим є проведення аналізу особливостей функціонування концепту POWER / ВЛАДА у відповідних лінгвокультурах, що дає можливість встановити ряд спільних та відмінних ознак. Оскільки досліджуваний концепт входить до списку базових інституціональних концептів, на яких будується будь-яке суспільство, то спільними є фундаментальні характеристики поняття, як-то: «сила», «контроль», «управління», «урядові особи», «вплив»; його також пов'язують із «багатством» та «грішми». Обидва концепти виражають понятійний спектр трьох головних значень: 1) влада в широкому значенні; 2) політична влада; 3) конкретні представники політичної влади (органи, особистості, наділені владними повноваженнями). Як POWER, так і ВЛАДА ототожнюються із чимось могутнім; щось, що «встановлює, вирішує», має перевагу над іншими. Це стосується як міжособистісних відносин, так і тих, що виникають між громадянином і державою.

Щодо відмінностей, то найперше слід зауважити на різницю в етимологічному підґрунті: український концепт ВЛАДА пов'язується з володінням, англійський POWER через своє латинське походження тяжіє до трактування «be able» / «бути здатним». Саме цей складник «ability» і зумовлює когнітивну основу розвитку смислових інваріантів, пов'язаних з англійським концептом. Когнітивними ознаками концепту ВЛАДА для української лінгвокультури є наступні поняття: 1) матеріальний достаток; 2) відповідальність / її відсутність; 3) моральність; 4) справедливість; 5) вплив; 6) добро / зло; 7) суд; 8) президент. Когнітивними ознаками англійського концепту POWER є: 1) strength; 2) president; 3) democracy; 4) religion; 5) family; 6) law; 7) manipulation; 8) responsibility; 9) status.

Відмінні риси простежуються в межах концептуальної зони «влада як система», де на перший план виходить політична картина країни. Якщо для англійських носіїв у цьому контексті POWER – це «закон», «надійність», «підпорядкування», то українцям передусім на думку спадає ВЛАДА як «корупція», «вибори», «недовіра». У свідомості носіїв української мови превалює уявлення про владу як систему державних органів, осіб, представників цієї системи або вплив системи. Зрідка уявлення про владу проєктуються на відносини у виробничому колективі та ще рідше на відносини у родині. Незалежно від статі реципієнта та його статусу в ієрархії владних відносин ВЛАДА асоціюється насамперед з грошима та корупцією. Це свідчить про наявність лінгвоментального стереотипу в свідомості представників української лінгвокультури, який зазвичай репрезентує найбільш частотні асоціації. Політична історія України створила умови для формування у лінгвокультурному просторі негативних асоціацій з поняттям ВЛАДА як таким (як доказ можна привести недавні результати опитування компанії Gallup, згідно з яким лише 9% українців довіряють своїй владі – це рекордний мінімум у світі) [18]. Таким чином, на цьому етапі проходить зіставлення мовної і концептуальної картин світу представників різних лінгвокультурних спільнот.

На другій стадії процес перекладу моделюється у когнітивному напрямі. Осягнувши спосіб і форму мислення автора тексту оригіналу через концептуалізацію, перекладач підбирає найбільш прийнятну вербальну форму даного концепту. З точки зору когнітивної лінгвістики, має місце проєкція концепту з мови оригіналу у мову перекладу. Таким чином перекладач верифікує концепт та пропускає його крізь призму розуміння даного концепту у мові перекладу.

Аналіз фактичного матеріалу з використанням мовних корпусів (близько 600 мовних одиниць) виявив, що найпродуктивнішою у вербалізації концепту в англійській мові є лексема *power*. Спільність ознак у порівнювальних мовах призводить до існування таких стійких словосполучень, як *to usurp power* – *узурпувати владу*, *be in power* – *бути при владі*, *to come to power* – *приходити до влади*, *to seize power* – *захопити владу*, *to stay in power* – *залишитися при владі*, *road to power* – *шлях до влади*.

POWER / ВЛАДА має ряд прикметників, наприклад, пов'язаних з судовою системою, що теж є лінгвістично паралельними у мовах: *judicial* / *судова*, *legislative* / *законодавча*, *executive*

power / виконавча **влада**. У атрибутивних словосполученнях вербалізується і негативне ставлення до влади: *illegal power* / **неправомірна влада**, *criminal power* / **злочинна влада**, *violence power* / **деспотична влада**, *unlawful power* / **незаконна влада**.

Плинність, перехідність повноважень влади відображається у словосполученнях типу *elusiveness of power* / **ілюзорність влади**, *source of power* / **джерело влади**. З точки зору емотивності почуття влади є дуже сильним і виражається як об'єкт жадання: *hunger for power* / **жага влади**.

Як бачимо, детермінація концепту POWER / ВЛАДА через прямі номінації у порівнюваних мовах певною мірою співпадає. Відносно цей факт перш за все до приналежності до європейської культури та реалізації функцій встановлення, утримання, розподілу, передачі влади тощо як ключових для будь-якого демократичного суспільства. Було виявлено високу активність функціонування кліше, під час перекладу яких застосовувалися незначні трансформації, більшість з яких зумовлювалася різною валентністю складових елементів.

Непряма (або вторинна) номінація має на увазі використання наявних у мові номінативних засобів для виконання функцій заявленого концептуального визначення. Як в англійській, так і в українській мові існують мовні одиниці, які тією чи іншою мірою володіють імпліцитним складником концептів POWER / ВЛАДА. Зокрема, у функції непрямой номінації концепту POWER можуть виступати такі лексеми, як *authority*, *control*, *dominion*, *dominance*, *leadership*, *influence*, *throne*, *reins* тощо. Наявність прямих та непрямих номінацій дозволяє перекладачу робити вибір з точки зору синонімічних асоціацій. Так, у процесі перекладу ядерної лексеми *power* були встановлені такі інваріанти, як *влада*, *повноваження*, *метрополія* / *державна* / *уряд*, *сила*:

balance of power – **баланс** / **рівновага сил**;
diplomatic powers – **дипломатичні повноваження**;
former colonial power – **колишня метрополія**;
powers that be – **правлячі кола** / **сильні світу цього**.

І навпаки – непрямі англійські номінації відтворюються у мові перекладу ядерною лексемою **влада**:

those hankered after some form of leadership – **охочі поласувати чужою владою**; *usurper of the throne* – **узурпатор влади**; *local authorities* – **місцеві органи влади**; *those in authority* – **наділені владою**.

Треба зауважити, що домінант *authority* є також функціональним у медійному дискурсі на позначення концепту POWER. Його відтворення в процесі перекладу залежить від лінгвістичного, ситуативного та когнітивного контексту. Вираз *local authority* можливо вважати стійким словосполученням, тому *місцеві органи влади* є усталеною формою перекладу. Сполучення *someone in authority* / *those in authority* номінує осіб, так чи інакше пов'язаних із владою, тому маємо можливі варіанти перекладу, наприклад, *чиновники* / *ті, хто наділені владою*/керівники. На нашу думку, вибір у цьому випадку визначається оцінним компонентом концепту.

Висновки і пропозиції. Отже, вивчення теоретичних напрацювань у галузі когнітивного перекладознавства та дослідження практичного матеріалу свідчать не тільки про можливість, але й необхідність залучення концептуального аналізу до процесу перекладу. Навіть універсальні концепти (у нашому випадку ВЛАДА) вимагають перекладацьких рішень, які ґрунтуються на тезаурусі когнітивного досвіду перекладача. На першому етапі перекладацького процесу важливим є зіставний лінгвокультурологічний аналіз об'єктивації концепту в мовній картині світу представників різних лінгвокультурних спільнот з метою виявлення спільних та національних особливостей оцінки і трактування досліджуваних концептів. На етапі когнітивного моделювання інваріанту перекладу відбувається порівняння концептуальної наповненості лексем. На перший план виходять знання номінативного поля концепту, до якого входять його прямі номінації, номінації різновидів денотата концепту (непрямі номінації) та асоціативне поле, у якому лексеми – репрезенти концепту утворюють певні словосполучення. Процес концептуалізації продукує текст перекладу як вербалізований результат мислення. Загалом, розглянувши предмет перекладу у концептосфері мови оригіналу, перекладач потім його верифікує та пропускає крізь призму розуміння і функціонування даного концепту у мові перекладу. Таким чином, досягається комунікативно-прагматична еквівалентність, що є однією з найголовніших вимог, які висуваються до перекладу.

Перспектива подальших досліджень вбачається у вивченні специфіки застосування концептуального аналізу під час відтворення прецедентних феноменів у перекладі.

Список літератури:

1. Болдырев Н.Н. Когнитивная семантика : курс лекций по английской филологии. Тамбов : Изд-во Тамбов. ун-та, 2001. 123 с.
2. Василенко Г.В. Відтворення образу України в англomовних перекладах української поезії другої половини ХХ століття : дис. ... канд. філол. наук : 10.02.16. Запоріжжя, 2016. 229 с.
3. Гаврилюк А.П. Роль концепту у перекладознавстві. *Наукові записки [Національного університету «Острозька академія»]. Серія : Філологічна*. Острог, 2012. Вип. 25. С. 19–21
4. Гаврилюк Х.Ю. Переклади «Енеїди» Івана Котляревського: інтерпретація національної та світової міфології: дис. ... канд. філол. наук: 10.02.16. Одеса, 2014. 319 с.
5. Голубенко Н.І. Відтворення англomовних репрезентацій концептосфери американського півдня в українському художньому перекладі (на матеріалі американських романів ХІХ – ХХ ст.) : дис. ... канд. філол. наук : 10.02.16. Київ, 2016. 219 с
6. Жаботинская С.А. Концептуальный анализ: типы фреймов. *Когнитивная семантика: материалы 2-й междунар. школы-семинара по когнитивной лингвистике*. Ч. 2. Тамбов : Изд-во Тамбовского ун-та, 2000. С. 10–13.
7. Запольських С.П. Концепт «козацтво» в історичному дискурсі: перекладознавчий аспект: автореф. дис. ...канд. філол. наук : 10.02.16. Київ, 2005. 20 с.
8. Запольських С.П. Рівні відтворення концепту «козацтво» в англomовних перекладах (на матеріалі перекладів творів М.С. Грушевського). *Вісник Сумського державного університету. Філологічні науки*. Суми, 2004. № 3. С. 165–171.
9. Карасик В.И. Языковой круг : Личность, концепты, дискурс. Волгоград : Перемена, 2002. 477 с.
10. Карасик И.В. Языковые ключи. Волгоград : Парадигма, 2007. 520 с.
11. Лук'яненко М.П. Французька екзистенціальна проза в українських перекладах: автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.02.16. Київ, 2006. 20 с.
12. Маслова В.А. Когнитивная лингвистика: учеб пособие. Минск : ТетраСистемс, 2008. 272 с.
13. Попова З.Д., Стернин И.А. Понятие концепта в лингвистических исследованиях. Воронеж : Изд-во воронеж. ун-та, 1999. 296 с.
14. Тищенко О.В. Засоби перекладу деяких лінгвокультурем та концептуальних метафор у поетичному тексті: спроба реконструкції образу (на матеріалі перекладів А. Ахматової, Л. Костенко, І. Драча, Д. Павличка, М. Влад та ін. польською мовою). *Актуальні проблеми філології та перекладознавства*. 2016. Вип. 10. С.143–152
15. Фесенко Т.А. Специфика национального культурного пространства в зеркале перевода. Тамбов : Изд-во ТГУ, 2002. 227 с.
16. Чердниченко О.І. Про мову і переклад. Київ : Либідь, 2007. 248 с.
17. Чумак Ю.П. Концепт «шлях» в англійській, французькій та німецькій мовах. *Наукові записки [Національного університету «Острозька академія»]. Сер. : Філологічна*. Острог, 2011. Вип. 19. С. 354–359.
18. Zach Bikus World-Low 9% of Ukrainians Confident in Government. URL: <https://news.gallup.com/poll/247976/world-low-ukrainians-confident-government.aspx>.

РОЛЬ АНАЛИЗА КОНЦЕПТА В ПЕРЕВОДЧЕСКОМ ПРОЦЕССЕ

Статья посвящена изучению релевантности включения концепта в теорию и практику перевода. Представлено видение концепта в современном переводоведении. Исходя из понимания перевода как коммуникативно-когнитивного процесса, в исследовании дается обоснование переводческих решений, связанных с вербализацией концептов в текстах оригинала и перевода. Объектом наблюдения выступает концепт POWER. Обращается внимание на детерминацию концепта через прямые и косвенные номинации.

Ключевые слова: концепт, концептуальный анализ, вербализация, фрейм, переводческий процесс, номинации, лингвокультурное сообщество.

THE SIGNIFICANCE OF ANALYZING CONCEPTS IN TRANSLATION PROCESS

The paper deals with determining the relevance of introducing concept into the theory and practice of translation. The approaches to the study of the concept in modern translation studies is highlighted. Based on viewing translation as a communicative-cognitive process, the research provides a justification of the translation decisions that are associated with the verbalization of concepts in the source and target texts. The object of the investigation is the concept POWER. The attention is given to the determination of the concept through direct and indirect nominations.

Key words: concept, conceptual analysis, verbalization, frame, translation process, nominations, lingual-cultural community.